
HEYDƏR ƏLİYEVİN AZƏRBAYCAN MƏDƏNİYYƏTİNİN İNKİŞAFINDA ROLU

Tarixdə xalqına, onun mədəniyyətinə, maarifinə xidmət edən rəhbərlər az olmayıb. Amma onların milli dəyərlərdə təcəssüm tapmasına nadir hallarda təsadüf olunur. Heydər Əliyev məhz belə rəhbər və dövlət xadimi idi. Azərbaycan xalqının tarixi, mədəni-kulturoloji ənənələrinin qorunmasında və inkişaf etdirilməsində ümummilli lider, mədəniyyətimizin zəkası Heydər Əliyevin misilsiz xidmətləri vardır. Tarixin dərsləri öyrədir ki, tarixlər ərzində çox xalqlara və ölkələrə çox şəxsiyyətlər başçılıq ediblər, lakin onların heç də hamısı tarixi şəxsiyyətə, xalqının liderinə, dövlət qurucusuna çevrilə bilməyiblər, öz xalqının qəlbində və vətəninin tarixində əbədi heykəllərini yaratmağa nail ola bilməyiblər. Bu mənada Azərbaycan xalqı xoşbəxt xalqdır ki, tanrı və tale onun müasir tarixinə Heydər Əliyev kimi qurucu, yaradıcı, millətini sevən, bütün ömrünü xalqına və vətəninə həsr edən dahi dövlət xadimi, qurucu dövlət rəhbəri, böyük şəxsiyyət və milli lider bəxş etmişdir.

Çağdaş Azərbaycan mədəniyyəti hazırda özünün əsl inkişaf dövrünü yaşayır. Təbii ki, bu ilk növbədə onun özündən əvvəlki irsə əsaslanması ilə bağlıdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında xidmətləri əvəzsizdir. Ulu Öndərin həyatımızın bütün sahələrində olduğu kimi zəngin milli mədəniyyətimizin uğurlarında, yaradıcı insanların həyatında, milli mənəvi-əxlaqi dəyərlərimizin qorunmasında, dilimizin inkişafında, Azərbaycanın mədəni imicinin formalaşmasında ölçüyəgəlməz dərəcədə böyük rolu və xidmətləri olmuşdur.

Dünyanın ən qədim xalqlarından olan Azərbaycan xalqı zəngin tarixə, maddi mədəniyyət abidələrinə, ədəbiyyata, incəsənətə və musiqi mədəniyyətinə malikdir. Azərbaycanın gözəl təbiəti, iqlimi, təbii sərvətlərinin zənginliyi xalqın bədii təfəkkür və yaradıcılığına böyük təsir göstərmişdir. Ayrı-ayrılıqda uzun və mürəkkəb inkişaf yolu keçmiş müxtəlif sənət növlərinin hər biri Azərbaycan mədəniyyət və incəsənəti haqqında tam təəvvür yaratmağa ge-

niş imkan verir. Azərbaycan mədəniyyət və incəsənəti ölkəmizin təbiəti kimi rəngarəng, dolğun və zəngindir.

Ötən əsrin 70-ci illərində, habelə müstəqillik dövründə Azərbaycana rəhbərlik etmiş Heydər Əliyev mədəni və ədəbi irsimizə, təsviri sənətə, balet və teatra misilsiz dərəcədə qayğı göstərirdi. Heydər Əliyevin bilavasitə himayədarlığı və gərgin səyləri nəticəsində Azərbaycan incəsənəti və təsviri sənəti bütün dünya miqyasında tanınmışdı. Hər bir xalqın mədəniyyətinin inkişafında, milli şüurunun formalaşmasında tarixən yaranmış milli-mənəvi dəyərlər mühüm rol oynayır. Hər bir xalqın milli-mənəvi dəyərlərini şərtləndirən dil, din və adət-ənənə onun mənəvi aləminin formalaşmasına həlledici təsir göstərən amillərdəndir. Hər hansı bir ölkədə xalqın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması və mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi vətəndaşların milli birliyinin təmin olunmasına xidmət edir.

Müstəqillik illərində Azərbaycan dilinin beynəlxalq nüfuzu görünməmiş bir səviyyəyə qalxmış, Azərbaycan dili dünyanın böyük siyasət, mədəniyyət, elm mərkəzlərində ən yüksək tribunalarından səslənmiş, ümummilli liderimiz Heydər Əliyev və Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev öz şəxsi fəaliyyətləri ilə yalnız ölkə daxilində deyil, ölkəmizdən çox-çox uzaqlarda, həmin yüksək tribunallardan dönə-dönə sübut etmişlər ki, Azərbaycan dili müasir dünya düşüncəsinin səviyyəsinə qalxmağa layiq, geniş ifadə imkanlarına malik bir dildir. “Hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyətinə görə qurur hissi keçirməlidir və biz azərbaycançılığı - Azərbaycan dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini yaşatmalıyıq” [2]. “Öz dili, mədəniyyəti, mənəvi dəyərləri ilə tərbiyə olunmuş gənclər heç vaxt vətəninə, xalqına ögey münasibət bəsləməz. Gənclərimiz milli ruhda tərbiyə olunmalı, bizim milli mənəvi dəyərlərimizin əsasında tərbiyələnməlidirlər. Gənclərimiz bizim tariximizi yaxşı bilməlidir, keçmişimizi yaxşı bilməlidir, dilimizi yaxşı bilməlidir, milli dəyərlərimizi yaxşı bilməlidir. Milli dəyərlərimizi, milli ənənələrimizi yaxşı bilməyən, tariximizi yaxşı bilməyən gənc vətənpərvər ola bilməz” [3]. Bu gün qloballaşma və mədəni inteqrasiya proseslərinin dünyada geniş vüsət aldığı bir zamanda Azərbaycan cəmiyyətində milli-mənəvi dəyərlərin, o cümlədən ana dilimizin mühafizəsi, inkişaf etdirilməsinin olduqca çox böyük sosial-kulturoloji əhəmiyyəti vardır.

Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, hər bir gənc Azərbaycanın müstəqilliyini təmin etmək üçün Vətəni sevməlidir, ölkəni sevməlidir, torpağı sevməlidir, xalqımızı sevməlidir, dilimizi sevməlidir, milli ənənələrimizi sevməlidir.

Heydər Əliyev istər 70-ci illərdə, istərsə də müstəqillik dövründə hakimiyyət

yətdə olduğu illərdə Azərbaycanın mənəvi irsini yaşatmaq üçün silsilə tədbirlər həyata keçirmiş, əhəmiyyətli qərarlar vermişdir. Heydər Əliyev mədəni irsi yaşatmaqla bərabər, müasir mədəniyyətin inkişafına da xüsusi diqqət yetirmişdir. Məhz onun qayğısı sayəsində mədəniyyətin bir çox sahələrində böyük uğurlar əldə edilmişdir.

Təbiətə musiqinin vurğunu olan, incə və həssas musiqi duyumuna, musiqi zövqünə malik olan, Azərbaycan və dünya mədəniyyətinin bədii nümunələrini həvəslə dinləyən, şəxsi həyatında da, ailəsində də musiqidən ayrılmayan, musiqi və musiqiçilər haqqında peşəkar musiqi tənqidçisi kimi çox dəyərli rəy və fikirlər söyləyən, musiqişünaslığın elmi fikir və ideyalar dairəsini zənginləşdirən, daim musiqiçilərlə dostluq edən Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətini musiqi incəsənətindən ayrı təsəvvür etmək çətindir. O, musiqiyə dərindən bağlı bir şəxsiyyət kimi bu sənətə, onun yaradıcılarına, problemlərinə daim böyük diqqət, hörmət və ehtiramla yanaşmışdır. Musiqi mədəniyyətinin çağdaş və aktual məsələləri, bəstəkar və ifaçıların, dirijor və musiqişünasların yaradıcılığı, problemləri, fikir və təklifləri, uğurları onu daim maraqlandırmışdır.

Musiqinin beşiyi İtaliya hesab edilsə də, Azərbaycanın musiqisi öz zənginliyinə görə öncül yerlərdə durur. Bu zənginliyi və bununla da Azərbaycan xalqının malik olduğu “xəzinəni” beynəlxalq səviyyədə göstərmək, dünya musiqisi sıralarında layiqli yerini tutması üçün musiqinin hər bir sahəsinin (istər muğam, istərsə də söz və s.) Heydər Əliyev eyni səviyyədə inkişaf etdirilməsinə böyük səy göstərmişdir. Eyni zamanda Heydər Əliyev musiqinin inkişafında əhəmiyyətli rol oynayan insanların yaradıcılığına da çox böyük qiymət vermiş, bununla da onların əməyini yüksək qiymətləndirmiş və musiqinin inkişafına təkan vermiş olurdu.

Heydər Əliyev Azərbaycan musiqi korifeyləri olan Ü.Hacıbəyovun, Q.Qarayevin, F. Əmirovun, A.Zeynallının və b. adlarının əbədləşdirilməsinə qayğı ilə yanaşmışdır. Heydər Əliyevin mədəniyyət işçilərinə xüsusi münasibət bəsləyirdi. Prezident səhnələşdirilmiş əsərlərin premyera tamaşasına getməyi unutmur, teatr truppalarını mütəmadi qəbul edir, sənətkarlara yaradıcılıq uğurları arzulayıb, bəstəkarların, rəssamların, görkəmli muğam ustadlarının yaradıcılıq gecələrinin, yubileylərinin keçirilməsini diqqət mərkəzində saxlayırdı. Heydər Əliyev yaşlı nəslin yaradıcılığına qayğı göstərməklə yanaşı gənc nəslin qarşısında yaradıcılıq imkanlarının açılmasına da xüsusi diqqət yetirirdi.

Heydər Əliyev bəstəkar Q.Qarayevə yüksək mükafat təqdim edəndə nitqində demişdir: “Öz yaradıcılıq fəaliyyətinin qırx ili ərzində böyük qabi-

liyyətə və parlaq istedadla malik olan Qara Qarayev tükənməz əzmkarlığı, fədakarlığı, əməksevərliyi sayəsində böyük və şanlı yol keçmişdir. Onun formaca milli yaradıcılığı respublikamızın hüduqlarından çox-çox kənara çıxmışdır. Dərin beynəlmiləçilik ruhu ilə aşılanmış bu yaradıcılıq bütün sovet xalqının sərvətinə çevrilmişdir. Bu gün Qara Qarayev görkəmli bəstəkarlar arasında haqlı olaraq layiqli yer tutur...

Əsası böyük Üzeyir Hacıbəyov tərəfindən qoyulmuş Azərbaycan professional musiqisinin gözəl ənənələrini bəstəkar müvəffəqiyyətlə davam və inkişaf etdirir. Xalqın yaratdığı nə varsa, hamısından bacarıqla istifadə edən, öz yaradıcılığını rus və dünya klassik musiqisinin nailiyyətləri ilə zənginləşdirən Qara Qarayev özünəməxsus bəstəkarlıq məktəbi, təkcə Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin deyil, həm də bütün sovet musiqi mədəniyyətinin inciləri sayılan gözəl əsərlər yaratmışdır, musiqi yaradıcılığını elmi tədqiqat işi ilə əlaqələndirən Qara Qarayev musiqişünaslığın nəzəri problemlərinin işlənməsinə böyük xidmət göstərmişdir.

Böyük ictimai xadim olan Qara Qarayev beynəlxalq meydanda dövlətimizi ləyaqətlə təmsil edir. İndi Qara Qarayev yaradıcılıq qüvvələrinin çiçəkləndiyi bir dövrü keçirir və o, şübhəsiz, hərarətli qəlbi və parlaq zəkası ilə öz xalqına gözəl əsərlər bəxş etmək üçün hələ çox iş görəcəkdir.

Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının gələcəyi olan yaradıcı gənc nəslin yetişməsinə hərtərəfli qayğı göstərməyə, şərait yaratmağa çalışırdı. Heydər Əliyevin böyük səyi nəticəsində külli sayda uşaq ansambları, rəqs kollektivlərin yaradılmış, müsabiqələrin keçirilməsi ənənəvi hal almışdı. "Öz tarixi köklərinə, əcdadları tərəfindən yaradılmış milli-mənəvi dəyərlərinə bağlılığı böyük amildir. Biz də indi dünyanın mütərəqqi mənəvi dəyərlərindən istifadə edərək, xalqımızın mədəni səviyyəsini daha da inkişaf etdirərək, gənc nəslə daha da sağlam, saf və əxlaqi əhval-ruhiyyədə tərbiyələndirməliyik" [4].

Heydər Əliyev dönə-dönə istedadları üzə çıxarılmayı, onları himayə etməyi, xüsusi qayğı və kömək göstərməyi tövsiyə edirdi. Belə kollektivlər, istedadlar xarici ölkələrdə Azərbaycanı uğurla təmsil edir, dövlətimizin adını, bayrağını ucaldırlar.

Öz dövrünün böyük mütəfəkkiri və ziyalı olan Heydər Əliyev azərbaycançılıq fəlsəfi ideyalarını respublikada təbliğ etməklə yanaşı fəlsəfi fikirlərini, düşüncələrini bütün dünya azərbaycanlılarına çatdırmaq kimi məsul vəzifəni öz üzərinə götürmüş, onları milli dövlətçiliyimizin ətrafında sıx birləşməyə, həmrəy olmağa çağırırmışdı. Heydər Əliyev azərbaycançılığın əsas ideyasını səciyyələndirərək qeyd

edirdi: “azərbaycançılıq milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, integrasiyasından bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafının təmin olunması deməkdir” [1].

Ulu Öndər yazıçı və sənət adamları ilə görüşlərində elmi-ədəbi üslubda danışmağa üstünlük verir, ana dilinin ifadə çalarları imkanlarından parlaq şəkildə, məharətlə istifadə edirdi. Ümummilli liderin gözəl nitqi yazıçıları, ədəbiyyatçı alimləri, illərlə mühazirələr oxuyan professorları heyran qoyurdu. Heydər Əliyev gənc yaşlarından dövlət təhlükəsizlik orqanlarında işləmişdi, belə qurumlarda ana dilində danışmağa imkan vermirdilər. Lakin Heydər Əliyev bu dilin parlaq daşıyıcısı olan sadə azərbaycanlı ailəsində boy atmış, Azərbaycan dilinə dərin sevgi bəslənən bir mühitdə formalaşmışdı.

Heydər Əliyev 1978-ci ildə Konstitusiyaya qəbul olunanda Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsdiq edilməsi uğrunda mübarizə aparmışdı. Həmin dövrdə təhlükəli bir nəzəriyyə ortaya atılmışdı. İddia olunurdu ki, guya sovet dövlətində yaşayan bütün insanlar vahid bir millətə - sovet xalqına çevriliblər. Bu, milli dillərə, mədəniyyətlərə qarşı yönəlmiş nəzəriyyə idi. Belə vaxtda Heydər Əliyev Elmlər Akademiyasında böyük alimlərin iştirakı ilə Konstitusiya layihəsinin müzakirəsini təşkil etdi. Rəhbərin irəli sürdüyü qeyri-rəsmi istiqamət nəticəsində yığıncaqda Konstitusiyada Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi qəbul edilməsi barədə təklif verildi. Moskva hakimiyyəti milli ziyalılar təbəqəsinin bu təklifini qulaqardına vura bilmədi. Bu qərardan sonra ana dilini inkişaf etdirmək, ana dilində elmi və bədii yaradıcılığı genişləndirmək, televiziya, mətbuat, kino, teatr quruculuğunda milli dilin tətbiqini gücləndirmək daha asan oldu. Moskva kinematoqrafiya kimi mühüm sahədə Bakıdan gələn ssenariləri belə rus dilində tələb edirdi. Azərbaycan kinostudiyasına qeyri-millətlərdən olan kadrlar ağılıq edirdilər. Ulu Öndər kinostudiyaya ana dilinə, xalqa bağlı kadrlar cəlb etdi. Heydər Əliyevin dövründə, onun bilavasitə himayəsi ilə “Nəsimi”, “Babək”, “Dəli Kür” kimi xalqımızın tarixi qəhrəmanlıq keçmişini əks etdirən filmlər çəkildi. Belə filmlər gəncliyin milli ruhda tərbiyəsində və sonralar kütləvi surətdə müstəqillik hərəkətinə qoşulmasında böyük rol oynadı. Heydər Əliyevin 1969-cü ildə hakimiyyətə gəlməsi ədəbiyyat və incəsənətimizdə milli cərəyanın yüksəlməsinə səbəb oldu. Ulu Öndər Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza, Məmməd Araz, İsa Hüseynov, Anar, Əkrəm Əylisli kimi milli zəminə bağlı və istedadlı sənətkarları daim himayə edirdi. Görkəmli sənətkarlar ədəbiyyatın milli varlığımız, dəyərlərimizlə bağlı mövzularını uğurla işləyib inkişaf etdirirdilər.

Heydər Əliyev xalqımızın görkəmli şair və mütəfəkkirlərinin, sənət adamlarının, alimlərimizin yaradıcılığına qiymət vermiş, yubileylərinin keçirilməsinə, adlarının bağçalara, küçələrə verilməsinə, yaşadıkları binaların üzərinə xatirə lövhələrinin vurulmasına, xatirələrinin əbədləşdirilməsinə diqqət yetirmişdir.

Heydər Əliyev dünya poeziyasının dühası, böyük filosof Məhəmməd Füzulinin 500 illiyinə, “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının 1300 illiyinə həsr edilmiş dünya miqyaslı yubileylərin və b. tədbirlərin keçirilməsinin təşəbbüskarı olmuş, dünya dövlətlərinin, o cümlədən türkdilli ölkələrin görkəmli elm və incəsənət xadimlərini bu möhtəşəm tədbirlərə dəvət etmişdir.

Heydər Əliyev deyirdi: “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının yubileyinin keçirilməsi ən böyük siyasi, mənəvi xarakter daşıyır və mədəniyyətimizə, ədəbiyyatımıza olan qayğıyı və münasibəti göstərir. Biz son onilliklərdə Azərbaycanda tariximizin görkəmli səhifələrini yad etmək, tariximizi bugünkü və gələcək nəsillərə daha da geniş anlatmaq, xalqımızın, millətimizin tarixini dünyaya nümayiş etdirmək məqsədi ilə bir çox yubiley mərasimləri keçirmişik. Bunların hər birinin çox böyük faydası olubdur. Bu faydanı nə faizlə, nə miqdarla, nə də ki, çəki ilə ölçmək olar. Ancaq əgər bir ölçü olsaydı, demək olar ki, ən böyük ölçüyə malik faydalardır.

Ulu Öndər Heydər Əliyev yazırdı: “Yüksək mədəniyyətə malik olan xalq həmişə irəli gedəcək, həmişə yaşayacaq, həmişə inkişaf edəcəkdir”. O, hər bir sənət adamına, hər bir sənətkara, hər bir rəssama yüksək qiymət verməyi heç bir zaman unutmamışdır. Azərbaycanın keçmişini, dünənini, bugününü və sabahını xalça üzərində özünəməxsus şəkildə əks etdirən Lətif Kərimovun, rənglərin dili ilə təbiəti insanlara dərk etdirən Səttar Bəhlulzadənin əməyini dərinlən məhz Heydər Əliyev qiymətləndirmişdir. Şəxsiyyətin böyüklüyünü, əzəmətinə onun həyat və fəaliyyətinin çoxsahəli olması sübut edir. Ümummilli lider Heydər Əliyev demişdir: “Ümumi çətinlik nə qədər çox olsa da biz elmə, təhsilə daim qayğı göstərməliyik”. Bu məqsədlə o, Azərbaycanın işıqlı gələcəyi, dünya miqyasında tanınması və layiqli yerini tutması yolunda böyük səy göstərmişdir.

Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi otuz ildən artıq tarixi dövrdə mədəniyyətə və incəsənətə sistemli və kompleks yanaşmış, Azərbaycan milli mədəniyyətinin dünənini, gələcəyini, inkişaf imkanlarını məhz ümummədəni kontekstdə qiymətləndirmiş, dövlət mədəniyyət siyasətinin əsas prioritetlərini müəyyənləşdirmişdi. “Bizim milli-mənəvi dəyərlərimiz əsrlər boyu xalqımızın həyatında və yaşayışında formalaşmışdır. Milli-mənəvi dəyərləri olmayan millət, həqiqi xalq ola bilməz. Azərbaycan xalqı cürbəcür hökmdarların əlində

olubdur, tarix boyu nə qədər əziyyətlər çəkibdir. Ancaq dilini də, öz mənəvi əxlaqi mentalitetini də saxlayıbdir. Bu xalqımızın nə qədər dərin köklərə malik olduğunu bir daha təsdiqləyir” [5].

Heydər Əliyev mədəniyyət və incəsənətin inkişafına respublikanın iqtisadiyyat, sosial, elm, təhsil sahələrindəki əsaslı inkişafı ilə bilavasitə əlaqəli şəkildə yanaşırdı. Belə bir yanaşma, Heydər Əliyevin siyasətçi və dövlət xadimi kimi müdrikliyindən, idarəçilik istedadından, xalqının gələcəyini düşünən ağıllı və uzaqgörən siyasətçi olmasından irəli gəlirdi. “İqtisadiyyatı güclü olan xalq hər şeyə qadirdir” - deyən Heydər Əliyev bu fikrini həyata keçirərək mədəniyyətin tərəqqisi üçün də ciddi və zəruri iqtisadi baza, güclü maddi-texniki stimül yaradırdı. Respublikada hər bir sahədə yeniliklərin, islahatların aparılmasına, ətrafda baş verən bütün demokratik və tərəqqi proseslərinin respublikanın inkişafında əks olunmasına, respublikanın yeni iqtisadi və sənaye potensialının tam gücü ilə qurulmasına, hərtərəfli iqtisadi inkişafın və yüksəlişin hər bir sahəyə, o cümlədən mədəniyyət və incəsənətin yüksəlişinə müsbət təsir göstərməsinə nail olan Heydər Əliyev məhz həyata keçirdiyi inkişaf siyasətinin uğurlu nəticələri kimi tezliklə bütün respublikanı böyük bir tikinti, abadlaşdırma meydanına çevirdi. Heydər Əliyev milli-mədəni dəyər, milli sərvət kimi yüksək qiymətləndirdiyi muğamlara, xalq musiqisinə milli ruhda tərbiyənin, milli zəmində bədii-estetik tərbiyənin vacib amili kimi yanaşır, buna görə də onların qorunması və yaşaması üçün, istedadlı xanəndə, ifaçı və müğənnilərə hər cür dövlət qayğısı göstərilməsi üçün əlindən gələni əsirgəməirdi. O, muğamların, xalq musiqisinin, xalq rəqslərinin yalnız ənənəvi yolla deyil, eyni zamanda peşəkar bəstəkar yaradıcılığı vasitəsilə yaşamasına da böyük əhəmiyyət verirdi. Heydər Əliyevin fikrincə, xalq musiqisi, muğamlar bəstəkarlar tərəfindən daha çox işlənərsə, bəstəkar yaradıcılığına, peşəkar ifaçıların yaradıcılığına daha çox yol taparsa, onların dünya ictimaiyyətinə çatdırılması imkanları da genişlənər və biz müasir dünyaya qədim musiqi dəyərlərimizi bəstəkarlar vasitəsilə yeni texniki və bədii üsullarla da tanıtdıra bilərik.

Heydər Əliyev xalq musiqisinin, klassik və müasir musiqinin Azərbaycan ictimaiyyətinin bütün təbəqələrində dinlənilməsi, qavranılması, respublikada əhalinin musiqi-estetik zövqünün, musiqi sevgisinin inkişafı üçün müəyyən konkret addımlar atmış, bir çox real tədbirlər həyata keçirmişdir.

Heydər Əliyevin mədəniyyət siyasətinin əsas məqsədlərindən biri Azərbaycan gənclərinin, məktəblilərin və yeniyetmələrin musiqi-estetik tərbiyəsi, musiqi dünyagörüşü, dünya musiqi incəsənətinə marağının artması, Azərbaycan

canın peşəkar musiqi xadimlərinin əsərlərinə, yaradıcılığına bələd olması idi. Azərbaycan gəncliyini həmişə müasir, təhsilli, bilikli, geniş dünyagörüşünə malik, milli ruhlu, vətəndaş mövqeli görmək istəyən ümummilli lider bu böyük amala çatmaq üçün hələ sovet illərində gənclərin təhsilinə, təlim-təربiyəsinə, ümummədəni səviyyəsinə, onların gələcəkdə vətən və xalq üçün ixtisaslı kadr, layiqli vətəndaş kimi yetişməsinə xüsusi diqqətlə yanaşmış, müxtəlif sahələrdə çalışan istedadlı gənclərlə daim səmimi ünsiyyətdə olmuş, hər zaman onların problemlərinin həllinə çalışmış, onlara yol göstərmiş, uğurları ilə fəxr etmişdir.

Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulan və uğurla həyata keçirilən dövlət mədəniyyət siyasətində musiqi mədəniyyəti və incəsənətinə, onun tərəqqisi və inkişafına, musiqidə yaradıcı şəxslərin yaradıcılıq imkanlarının genişlənməsinə, musiqi əsərlərinin xarici ölkələrdə yayımlanmasına, Azərbaycan musiqisinin dünyada layiqli və yüksək səviyyədə təbliğinə, musiqi təhsilinin inkişafına, musiqi təربiyəsinə, musiqi elminin və musiqi əlaqələrinin möhkəmlənməsinə xüsusi önəm verilir.

“Heydər Əliyev və Azərbaycan mədəniyyəti” mövzusu geniş, əhatəli araşdırmalar tələb edən aktual elmi-tədqiqat mövzudur. Heydər Əliyevin bu sahədəki əhatəli, geniş miqyaslı fəaliyyətinə uyğun olaraq həmin mövzunun müxtəlif aspektlərdən öyrənilməsi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin mədəniyyətimizin inkişafında bir siyasətçi və milli lider kimi misilsiz rolunu və xidmətlərini ciddi elmi zəmində araşdırmaqla, ümummilli liderin obrazını, ömür yolunu, mübarizələrini və qələbələrini musiqi dili ilə ifadə edən və ona həsr olunan əsərləri təhlil etməklə, bu sahədə müəyyən nəticələrə gəlmək olar. “Azərbaycan peşəkar incəsənətinin istər XX əsr sovet dönməində, istərsə də yeni əsrin müstəqillik dövründə inkişaf mərhələlərini, tərəqqi yollarını və nailiyyətlərini, qazandığı mükafatlarını və təltiflərini, beynəlxalq səhnəyə çıxarılan sənət əsərlərinin qiymətləndirilməsini Heydər Əliyev şəxsiyyətindən, onun mədəniyyət siyasətindən və xidmətlərindən, musiqi incəsənətinə və sənətkarlara diqqət və qayğısından. Himayəsindən, bu sahədə həyata keçirdiyi milli lider və siyasi rəhbər missiyasından, onun azərbaycançılıq məfkurəsindən ayrılıqda tədqiq və təhlil etmək qeyri-mümkündür [6].

Zaman Azərbaycan xalqından – müstəqil Azərbaycanın müasir vətəndaşlarından israrla tələb edir ki, Heydər Əliyevi Azərbaycan dövlətçiliyinin banisi kimi dərk etsin və qiymətləndirsin. Ümummilli lider Heydər Əliyev realist və pragmatik yanaşma cərəmivəsində ümumi azərbaycançılıq ruhunun birləşdirdiyi yekdil millətin keşiyində dayanaraq fəaliyyət qabiliyyətli

dövlət yaratmaqla taleyüklü uğurlara nail olub, ölkənin uzunmüddətli perspektiv inkişafının Azərbaycanın gələcəyi üçün əhəmiyyət kəsb edən strateji istiqamətlərini müəyyən etmişdir. Heydər Əliyev dünya miqyaslı siyasi lider istedadına malik idi. Bu istedad xalqın inkişaf yollarını aydın görməkdə və qarşıya qoyulmuş məqsədlərə ardıcıl nail olmaqda parlaq şəkildə təzahür edib. O, Azərbaycanın modernləşməyə əsaslanan milli inkişaf strategiyasının – azərbaycançılıq, milli birlik, sosial ədalət, əhəlinin iqtisadi firavanlığı, ölkənin ərazi bütövlüyü ideyalarına əsaslanan müstəqil, firavan və siyasi baxımdan sabit dövlət qurulması strategiyasının təməlini qoyub [9].

Ulu Öndər yaxşı bilirdi ki, milli dövlətçilik dəyərlərinin əsasını sağlam düşüncəli mədəniyyət təşkil edir. Sağlam cəmiyyət quruculuğuna diqqətin artırılması, köklü mənəvi dəyərlərin dərindən və əzmlə yeni nəslə və bütün cəmiyyətə aşılması sabahkı uğurlara yeganə təminatdır. Heydər Əliyev mədəniyyəti xalqın böyük sərvəti hesab edir, mədəni-mənəvi dəyərlərin qorunması, təbliği və yeni estetik düşüncəyə məxsus əsərlərin yaradılması üçün səylərini əsirgəməirdi. “Heydər Əliyev elə bir tarixi şəxsiyyət idi ki, o çox vaxt zamanla hesablaşmır, öz zamanını yaradırdı, və biz əminik, nə qədər ki, Azərbaycan adlı məmləkət, Azərbaycan xalqı var, Heydər Əliyev adı əbədi yaşayacaqdır” [8].

“Heydər Əliyevsiz Azərbaycanın varlığı mümkün deyildi. Odlar Ölkəsinin böyük oğlu Heydər Əliyev yalnız Azərbaycana deyil, bütün Avropaya, bütün dünyaya məxsusdur” [7].

ƏDƏBİYYAT

1. “Бакинский рабочий” qəzeti, 10 noyabr 2001-ci il, s. 1-2
2. “Azərbaycan” qəzeti, 10 noyabr, 2001-ci il
3. Heydər Əliyevin Müstəqil Azərbaycan Respublikası gənclərinin birinci forumunda çıxışı. “Azərbaycan” qəzeti. 1996, 3 fevral
4. “Ədəbiyyat qəzeti”, 22 aprel, 2011
5. <http://azeri.org> Azərbaycan dili və ədəbiyyatına həsr olunmuş sayt
6. Əfəndiyev T. Heydər Əliyev və milli-mənəvi dəyərlərimiz. Bakı, “Zərdabi LTD”, 2011
7. <http://www.mau.com.ua/ru/news/> “Heydər Əliyev: milli təhsil və milli tərbiyə. Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi-praktik konfransın materialları. Ukrayna Regionlararası Personalı idarəetmə akademiyasının elmi iş üzrə prorektoru prof. N.Qolovatının konfransda giriş sözü. Ukrayna, Kiyev, 14.03.2013

8. Əliyeva G. Heydər Əliyevin dövlətçilik təlimində ədəbiyyat. “Sənət dünyası” qəzeti, № 02 (02). 18.03.2013
9. <http://anspress.com/index.php?a=2&lng=az&nid=196577> Qırğızıstanda 2013-cü il aprelin 10-da Heydər Əliyevin 90 illiyi münasibəti ilə keçirilmiş elmi nəzəri konfransda sabiq dövlət katibi, akademik Askar Kakeyevin çıxışından

Açar sözlər: Heydər Əliyev, Azərbaycan mədəniyyəti, milli-mənəvi dəyərlər, azərbaycançılıq məfkurəsi, mədəniyyət siyasəti.

Ильгар Гусейнов (Азербайджан)

Роль Гейдара Алиева в развитии культуры Азербайджана

Азербайджанский народ обладает богатейшей древней культурой. Г.Алиев, руководивший республикой в 1993-2013 гг. имеет огромные заслуги в развитии науки и образования, культуры и искусства. За годы политической и государственной деятельности Г.Алиева азербайджанская культура сумела сохранить свою самобытность, уверено вышла на международную арену.

Ключевые слова: Гейдар Алиев, Азербайджанская культура, национально-духовные ценности, азербайджанство, культурная политика.

Ilgar Huseynov (Azerbaijan)

The role of Heydar Aliyev in the development of the Azerbaijan culture

The Azerbaijani people possess the richest ancient culture. Heydar Aliyev, who led the republic in 1993-2013 has huge merits in development of science and education, culture and art. During the years of political and state activity of Heydar Aliyev the Azerbaijan culture managed to keep the originality, came to the international scene.

Keywords: Heydar Aliyev, Azerbaijan culture, national and spiritual values, azerbaijanism, cultural policy.